

Περιοδικὰ Ἀνάλεκτα

Rassegna di Teologia 2018/4

Τὸ 4ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ *Rassegna di Teologia* γιὰ τὸν τόμο τοῦ 2018 ξεκινᾷ μὲ ἓνα κείμενο τοῦ Gianfranco Matarazzo ὑπὸ τὸν τίτλο: «Ἀγαμία καὶ ζωὴ στὴν Ἐκκλησία σήμερα» (“Castita e vita della Chiesa oggi”). Τὸ κείμενο εἶναι καρπὸς τῆς ἐμπειρίας τοῦ σ. στὴ διοίκηση τῆς Εὐρωμεσογειακῆς ἐπαρχίας τοῦ Τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ ἀφορᾷ τὶς πνευματικὲς καὶ θεολογικὲς προκλήσεις γιὰ ὄσους ἀκολουθοῦν τὴν ἄγαμη ἀφιερωμένη ζωὴ στὴ σημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ συνάφεια μὲ βάση τὴν ἀρχικὴ ἐμπνευση τοῦ Ἰγνατίου Λογιόλα.

Στὴ συνέχεια, ὁ Mario Imperatori μὲ τὴ μελέτη του: «Ἡ σεξουαλικὴ κακοποίηση στὴν Ἐκκλησία καὶ ἡ ἀμφιθυμία τοῦ ἔρωτα: μία πρόκληση γιὰ τὴν πίστη» (“Abusi sessuali nella Chiesa e ambivalenza dell’eros: una provocazione per la fede”) ἐπιχειρεῖ νὰ δείξει πῶς στὴν ὑπάρχουσα ρευστὴ κοινωνικὴ περίσταση ἡ μακραίωνη παρεξήγηση γύρω ἀπὸ τὴ διάκριση τῆς ἐρωτικῆς ἀναπαραγωγῆς ὑποχρέωσε στὴν ἐπιλογὴ μεταξὺ τῆς συζυγικῆς ἐρμηνείας τῆς Ἀποκάλυψης καὶ τῆς ἐμβάθυνσης στὴ δίνη ἐνὸς ἐγκαταλελειμμένου «στὸν ἑαυτό» τοῦ ἔρωτα, ποῦ, ὅπως οἱ κακοποιήσεις μαρτυροῦν, εἶναι ἓνα ἐωσφορικὸ φαινόμενο ποῦ ὑπάρχει ἀκόμη καὶ στὴν καρδιὰ τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἓνα «συμπλήρωμα» ἐκ μέρους τῆς πίστεως τοῦ γαμήλιου μυστηρίου, ἔτσι ὥστε νὰ ὑπάρχει συμμετοχὴ στὸ Πάθος στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποῦ πάσχει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Ὁ Gaetano Piccolo μὲ τὸ κείμενό του: «Ἡ φιλοσοφικὴ ἀποτελεσματικότητα τῆς ἀφήγησης» (“L’efficacia filosofica del racconto”) τονίζει τὴ διπλὴ χρησιμότητα τῆς ἀφήγησης: ἀπὸ τὴ μία ἀφορᾷ ἐκείνες τὶς ἀφήγησεις ποῦ προσφέρουν μὲ ἐνσυνείδητο τρόπο τὴ δυνατότητα συλλογισμοῦ σὲ διάφορα φιλοσοφικὰ ζητήματα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ ἴδια ἡ ἀφήγηση γίνεται ἓνα πρόβλημα ἄξιο συλλογισμοῦ. Λαμβάνοντας ἐξἄλλου ὑπ’ ὄψιν τὸ ἔργο τοῦ Paul Ricoeur *Χρόνος καὶ ἀφήγηση*, ἀλλὰ καὶ ὀρισμένα κείμενα τῶν Giorgio Agamben καὶ Umberto Eco σχετικὰ μὲ τὴν ἀφήγηση, ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ δεῖ τὴ σχέση μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ τὶς δυνατότητες ποῦ ἔχουν αὐτὲς νὰ γίνουν ἀφήγημα, δείχνοντας πῶς ἡ ἀνάλυση τῆς ἀφήγησης ἀνοίγει τὴν ὁδὸ γιὰ μία θεωρία τῆς πραγματικότητας.

Ἀκολούθως, ὁ Vincenzo di Pilato μὲ τὸ δοκίμιό του: «Οἱ θεολογικοὶ τόποι στὴ β’ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ. Ἀπόπειρες ἐξάρθρωσης» (“luoghi teologici nel Vaticano II. Manovre di dislocazione”) ἀναρωτιέται: πῶς συνέβη καὶ στὴ β’ Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ ὁ μοναδικὸς ὑπέρτατος κανόνας τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ παράδοσης, δηλαδὴ ἡ Δογματικὴ Διάταξη *Dei Verbum* γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποῦ ἔλαβε τὴ σάρκα καὶ συνεχίζει νὰ δρᾷ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ μέχρι τὸ τέλος τῶν καιρῶν, ἔχασε τὸν ἐσχατολογικὸ του χαρακτήρα, περιοριζόμενο μονάχα σὲ γνωσιολογικὲς φόρμουλες; Τὸ κείμενο παρουσιάζει μία κατ’ ἀρχὴν ἀπάντηση ποῦ ἀφορᾷ τὴν ἴδια τὴ θεολογικὴ μέθοδο.

Ο Maurizio Gronchi στο κείμενό του υπό τὸν τίτλο: «Ἀπὸ τὶς ἀπαρχές τῆς σωτηρίας στὸ μυστήριο τοῦ σταυροῦ. Χριστολογικὰ χαρακτηριστικὰ στὴ σκέψη τοῦ Zoltan Alszegeh» (“Dai primordi della salvezza al mistero della croce. Lineamenti di cristologia nel pensiero di Zoltan Alszegeh”) ἀναφέρει πὼς ὁ Οὐγγρος Ἰησοῦιτης Zoltan Alszegeh, ὑπὸ τὸ φῶς μιᾶς πιὸ δυναμικῆς κατανόησης τοῦ σύμπαντος, ἀποδίδει στὴν προσωπικὴ αἰτιότητα τοῦ Χριστοῦ ἓναν κεντρικὸ ρόλο, καθὼς τὸν βλέπει ὡς πρωτολογία καὶ ἐσχατολογία μαζί, ὡς δύο πραγματικότητες ἐνδότετα συνδεδεμένες, χάρις σὲ μία ἐξελικτικὴ θεώρηση τῆς δημιουργίας προσανατολισμένης στὴν τελειοποίησή της, στὴν ὁποία τὸ πρωτεῖο τῆς χάριτος δὲν εἶναι ἀποσυνδεδεμένο ἀπὸ τὴ σωτηρία ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἔπραξε μὲ τὸ πασχάλιο γεγονός.

Ο Nicola Gardusi μὲ τὸ κείμενό του: «Τὸ πρωτεῖο τῆς ἀφηγηματικῆς στιγμῆς στὴ γλῶσσα καὶ θεολογικὴ μέθοδο τοῦ Ghislain Lafont» (“Il primato del momento narrativo nel linguaggio e nel metodo teologico di Ghislain Lafont”) ὑπενθυμίζει τὰ καταληκτικὰ λόγια του Γάλλου Βενεδεκτίνου θεολόγου στὸν τόμο του γιὰ τὴν ἱστορία τῆς καθολικῆς θεολογίας «...μία ἀνανεωμένη θεώρηση τῆς γλώσσας καὶ θεολογικῆς μεθόδου», μὲ τὰ ὁποία ἀναφέρεται στὶς διαδρομές καὶ μορφές ποῦ ἡ θεολογία ἔχει προτείνει γιὰ τὸ θέμα τῆς Ἀποκάλυψης. Ἐν συνεχείᾳ προσπαθεῖ νὰ δώσει ἐκκίνηση σὲ μία ἔγκυρη θεολογικὴ διαδρομὴ σὲ γενικὸ ἀνθρωπολογικὸ ἐπίπεδο καὶ νὰ ἐπαναφέρει τὴ θεολογικὴ γνώση στὴν ἀνθρώπινη διάσταση.

Ἡ ἐπόμενη μελέτη εἶναι τοῦ Emilio Salvatore καὶ ἔχει ὡς τίτλο: «Τὸ κήρυγμα: ἀρμός μεταξὺ θεολογίας καὶ ποιμαντορικῆς» (“Il kerygma: cerniera tra teologia e pastorale”). Ὁ σ. θέλει νὰ παρουσιάσει τὸ κήρυγμα ὡς μία ἄρθρωση ποῦ συνδέει τὴ θεολογία μὲ τὴν ποιμαντικὴ πράξη. Ἐχοντας ὡς ἀφετηρία τὴν πρόσφατη χρῆση τοῦ ὄρου ἀπὸ τὸν νῦν πάπα Φραγκίσκο καὶ ἔχοντας ἐπίσης ἐντοπίσει τὴν πορεία τοῦ ὄρου στὴ διαδρομὴ τῆς ἱστορίας καὶ μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς βιβλικῆς ἀνασυγκρότησης, ὁ σ. ὑποστηρίζει πὼς τὸ κήρυγμα εἶναι μία ἔγκυρη κατηγορία, πλούσια σὲ δυναμισμό καὶ βαθιὲς ἐντάσεις σὲ σχέση κυρίως μὲ τὴν ποιμαντορικὴ.

Ο Francesco Paolo Monaco μὲ τὸ κείμενό του: «Ὁ πατέρας Paolo Dall’Oglio, μάρτυρας τοῦ διαλόγου στὴ Συρία» (“P. Paolo Dall’Oglio SJ, testimone del dialogo in Siria”) θέλει νὰ παρουσιάσει σημειώματα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦιτη (καὶ ἀπαχθέντος) πατρὸς Dall’Oglio, τὰ γεγονότα ποῦ τὸν ἔφεραν στὴ Συρία καὶ ὀρισμένες στιγμὲς ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἱστορία τῆς τελευταίας. Ἡ χώρα ὑποφέρει ἀκόμη καὶ σήμερα ἀπὸ ἓναν ἐμφύλιο πόλεμο στὸν ὁποῖον διάφορα οἰκονομικά, πολιτικά καὶ γεωπολιτικά συμφέροντα ἀκολουθοῦν τὴ γραμμὴ ποικίλων πρωταγωνιστῶν. Ἡ ἐμπειρία τοῦ πατρὸς Dall’Oglio διηγεῖται πὼς, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηριοῦ Mar Musa (ὅπου ἔζησε ὁ π. Dall’Oglio), εἶναι δυνατὴ μία ἄλλη πολιτικὴ, διαφοροτικὴ ἀπὸ ἐκείνη τῶν συγκρούσεων, ἡ ὁποία δίδει μαρτυρίες τῆς ἀξίας τοῦ διαλόγου.

Ἡ Cloe Taddei Ferretti, μὲ τὴ μελέτη της: «Ἱεροσύνη καὶ διακόνισσες. Μία ἐκκλησιακὴ προβληματικὴ» (“Ministero ordinato e diacone: una problematica ecclesiale”), παρουσιάζει μία ἐπιλογὴ ἄρθρων γιὰ τὸ θέμα –ποῦ σήμερα ἀποκτᾶ ἐκ νέου ἐνδιαφέρον– τῆς ἔνταξης γυναικῶν στὸ διακονικὸ λειτούργημα. Τὸ ζήτημα θεωρεῖται ἐντὸς μιᾶς εὐρύτερης συζήτησης τόσο γύρω ἀπὸ τὴ γυναικεία

ιεροσύνη όσο και την ιεροσύνη γενικά. Έκτίθενται εδώ οι ιστορικοί και θεολογικο-συστηματικοί παράγοντες του ζητήματος, όσο και τα προβλήματα που σχετίζονται με τις πηγές και με μία σωστή μεθοδολογία έρμηνείας των δεδομένων. Τέλος, αναλύεται η αξία της συμβολής της β' Συνόδου του Βατικανού σχετικά με τα λειτούργηματα αλλά και οι εξελίξεις σε διαχριστιανικό επίπεδο.

Το τεύχος κλείνει με την παρουσίαση πρόσφατων θεολογικών έργων.

Rivista di Teologia dell'Evangelizzazione, Τόμ. 44, 2 (2018)

Στήν πρώτη μελέτη του β' τεύχους για το 2018 του ιεραποστολικού περιοδικού *Rivista di Teologia dell'Evangelizzazione* υπό τον τίτλο: «Ἡ θεολογική ἀνθρωπολογία τοῦ Evangelii Gaudium. Ὁ “φιλευσπλαχνοῦμενος” ἄνθρωπος καὶ ὁ homo respondens» (“L’antropologia teologica di Evangelii Gaudium. L’uomo ‘misericordiato’ e l’homo respondens”) ὁ Federico Badiali ἀναλύει τοὺς ἄξονες τῆς θεολογικῆς ἀνθρωπολογίας ποὺ ὑπάρχουν στὴν Παραίνεση τοῦ πάπα Φραγκίσκου Evangelii Gaudium (δημ. 2013). Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς «χαρᾶς», ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ὑπόβαθρο τοῦ κειμένου (ἀλλὰ καὶ ποὺ γενικώτερα χαρακτηρίζει τὸ διδακτικὸ ἔργο τοῦ πάπα Φραγκίσκου), ὁ σ. ἐστιάζει σὲ αὐτὰ ποὺ, κατὰ τὴν παπικὴ Παραίνεση, εἶναι ἐμπόδια γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο στὴν προσπάθειά του νὰ γευθεῖ τὴ «χαρά», ἀλλὰ καὶ στὰ μέσα ποὺ ὑπάρχουν στὸ Εὐαγγέλιο προκειμένου ὁ ἄνθρωπος νὰ μπορεῖ νὰ «χαίρεται». Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάλυση ἀναδύεται τὸ ἀνθρωπολογικὸ παράδειγμα ποὺ προτείνει ὁ πάπας Φραγκίσκος: αὐτὸ τοῦ «φιλευσπλαχνοῦμενου» ἀνθρώπου (τοῦ ἀνθρώπου δηλαδὴ ποὺ εἶναι δέκτης τῆς εὐσπλαχνίας) καὶ τοῦ homo respondens τοῦ ὁποῖου –ὅπως ὁ ἴδιος ὁ πάπας ἔχει ἐπαναλάβει πολλὲς φορὲς– χειρότεροι ἐχθροὶ εἶναι ὁ σύγχρονος πελαγיאτισμὸς καὶ ὁ γνωστικισμὸς ποὺ βρίσκουν τὴν πλήρωσή του στὴ «Νέα Ἱερουσαλήμ» τῆς Ἄποκ. κεφ. 21.

Ὁ Paolo Boschini μὲ τὸ κείμενό του: «Ἡ ἐπιστροφή τοῦ πολιτικοῦ ζώου. Ἡ πολιτικὴ ἀνθρωπολογία στὸ Evangelii Gaudium» (“Il ritorno dello zoon politikon. L’antropologia politica di Evangelii Gaudium”) τονίζει πὼς ἡ πολιτικὴ ἀνθρωπολογία τοῦ Evangelii Gaudium προτείνει τὴν ἐπιστροφή τοῦ «πολιτικοῦ ζώου» τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφικῆς παράδοσης. Δὲν πρόκειται γιὰ μία νοσταλγικὴ ἢ ὀπισθοδρομικὴ κίνηση, ἀλλὰ γιὰ ἕναν ἀναστοχασμὸ τριῶν ἐννοιῶν: τῆς πόλεως, τῶν πολιτῶν καὶ τῶν κατοίκων, δίχως ἀστικά δικαιώματα. Ἡ σημερινὴ παγκοσμιοποίηση θέτει τὸ πρόβλημα τῆς κυρίαρχης λογικῆς ποὺ καθοδηγεῖ ὅλες αὐτὲς τὶς διαδικασίες μεταμόρφωσης. Ἡ ἀνάλυση τοῦ κειμένου *Evangelii Gaudium* δείχνει ὅτι ὑπάρχει μία πολιτικὴ σκέψη ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐντοπίσουμε μία οὐτοπικὴ συνείδηση ποὺ βρίσκεται στὴ βάση αὐτοῦ ποὺ μπορούμε νὰ ὀρίσουμε ὡς ἀναγνώριση ἑνὸς πιὸ ἀνθρώπινου καὶ πιὸ ἀλληλοεξαρτώμενου κόσμου.

Ὁ Massimo Cassani μὲ τὸ δοκίμιό του: «Ἡ ἠθικὴ ὄψη στὸ Evangelii Gaudium καὶ στὸ διδακτικὸ σῶμα τοῦ πάπα Φραγκίσκου» (“L’aspetto morale in Evangelii Gaudium e in tutto il magistero di papa Francesco”) θέλει νὰ τονίσει τὶς ἰδιαίτερες ἠθικὲς προοπτικὲς ποὺ χαρακτηρίζουν τὸ *Evangelii Gaudium* ἐπιμένοντας σὲ

δύο σημεία: α) στο περιεχόμενό της, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς «θεμελιώδης ἠθική», δίχως νὰ προχωρᾷ σὲ ἄλλους πιὸ συγκεκριμένους τομεῖς (ὅπως π.χ. κοινωνικὴ ἠθική), μολονότι εἶναι παρόντες στὸ κείμενο μὲ ἐμφανῆ τρόπο· β) σὲ ἀναφορὰς ποὺ συχνὰ ἐκτείνονται πέραν τοῦ *Evangelii Gaudium*, ὥστε νὰ προσδώσουν ἓνα πληρέστερο νόημα στὸ ἠθικὸ μῆνυμα τοῦ διδασκατικοῦ σώματος (*magisterium*) τοῦ πάπα Φραγκίσκου. Τὸ ἄρθρο χωρίζεται σὲ δύο μέρη: στὸ πρῶτο μέρος γίνεται προσπάθεια νὰ ἀναδειχθοῦν ὀρισμένα θεμελιώδη προβλήματα στὴ σκέψη καὶ τὴν ἠθικο-ποιμαντικὴ εὐαισθησία τοῦ πάπα Φραγκίσκου. Στὸ δεῦτερο μέρος λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ ἄξονες ποὺ ἀνεδείχθησαν στὸ πρῶτο μέρος, ὥστε νὰ ἀφομοιωθεῖ ἡ ἠθικὴ τους ἀξία καὶ ὀρισμένες πρωτογενεῖς τους ἐπιπτώσεις.

Ο Maurizio Marcheselli στὸ κείμενο: «Τί εἶναι ἡ θεολογία τοῦ εὐαγγελισμοῦ; Ἴταλοι στοχασμοὶ σὲ εὐρωπαϊκὸ πλαίσιο» (“Cos’è la teologia dell’evangelizzazione? Una riflessione italiana in una cornice europea”) παρουσιάζει περιληπτικὰ τὸ πάνελ ποὺ ὀργάνωσε ὁ Τομέας Θεολογίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἑμίλια Ρομάνια στὸ πλαίσιο τοῦ Πρώτου Ἑτησίου Διεθνoῦς Συνεδρίου τῆς European Academy of Religion (Μπολόνια, 5-8 Μαρτίου 2018). Στὸ πάνελ μετεῖχαν ἐρευνητὲς ἀπὸ διάφορα θεολογικὰ τμήματα, τὸ ὁποῖο χρησίμευσε ὡς μία πλατφόρμα γιὰ μία εὐρύτερη καὶ μόνιμη ἀνταλλαγὴ σκέψεως καὶ συζητήσεων σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο. Συμμετεῖχαν οἱ ἀκόλουθοι ὀμιλητὲς: P. Boschini, “Che cos’è la teologia dell’evangelizzazione? Il percorso della «scuola» bolognese”. E. Biemmi, “La teologia dell’evangelizzazione nell’orizzonte di Evangelii Gaudium”. L. Bressan, “L’evangelizzazione come riforma della Chiesa”. B. Petra, “L’implicito etico dell’evangelizzazione”. G. Mazzillo, “Un vangelo il piu vicino possibile a quello di Gesù”.

Ο Enrico Galavotti μὲ τὸ κείμενό του: «Ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ’ καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς φιλευσπλαχνίας» (“Giovanni XXIII e l’eta della misericordia”) θυμίζει πῶς, ἀνοίγοντας τὶς ἐργασίες τῆς β’ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ’ διεκήρυξε μὲ κάθε ἐπισημότητα πῶς ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή θὰ «ἔκανε χρῆση τοῦ φαρμάκου τῆς φιλευσπλαχνίας παρὰ αὐτοῦ της αὐστηρότητας». Ἐπρόκειτο γιὰ μία, σὲ πρώτη ἀνάγνωση, ταπεινὴ δήλωση ἀλλὰ ποὺ στὴν πραγματικότητα ἦταν μία ρήξη μὲ μία μακρὰ παράδοση ποὺ ἤθελε τὴν ἐκκλησιαστικὴ αὐθεντία νὰ εἶναι σὲ ἓναν διαρκῆ ἀγῶνα καταδίκης τῶν «διαδεδομένων λαθῶν» τοῦ νεωτερικοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιλογὴ τοῦ πάπα Ἰωάννη ἀποτελοῦσε μία καινοτομία «ἀποδιοργάνωσης»: ἡ β’ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ δὲν θὰ ἔξαντλοῦνταν στὴν τυπικὴ ἐπανάληψη τοῦ διδασκατικοῦ σώματος (*magisterium*), ἀλλὰ ἤθελε νὰ βρεῖ περισσότερο κατάλληλα γιὰ τὴ σημερινὴ ἐποχὴ ἐργαλεῖα προκειμένου νὰ συνεχισθεῖ τὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ συνέχεια, ὁ Mario Fini μὲ τὴ μελέτη του: «Σχολὴ θεολογικῆς κατάρτισης: 40 χρόνια ζωῆς στὴν Ἐκκλησία τῆς Μπολόνια» (“Scuola di formazione teologica: 40 anni di vita nella Chiesa di Bologna”) τονίζει πῶς ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μπολόνια χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ γεγονός τῆς β’ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῶν κειμένων αὐτῆς. Ἡ τοπικὴ ἐπισκοπικὴ θεολογικὴ Σχολὴ (ἴδρ. 1977) εἶναι

καρπός της «πρόσληψης» της Συνόδου και ιδίως της ανανεωτικής έκκλησιολογίας και εξέφραζε ακριβώς αυτή τη μεταρρυθμιστική ζύμη που άνεπνεε η Έκκλησία της Μπολόνια στη μετασυνοδική περίοδο μέχρι τη σημερινή προτροπή για «έξοδο» της Έκκλησίας του πάπα Φραγκίσκου.

Ο Giorgio Campanini με το άρθρο του: «Οι ιησουίτες της Baragalla. Τα δύο “προσωπα” του τάγματος, Ρώμη και Μιλάνο» [“I gesuiti a Baragalla. I ‘due volti’ della ‘Compagnia’ (Roma e Milano)”] αναλύει την ιστορική σημασία της παρουσίας των ιησουιτών στην περιοχή της Reggio Emilia. Ο σ. έντοπίζει μία μορφή «διαλεκτικής» μεταξύ του «ρωμαϊκού μοντέλου» (αυτού του περιοδικού *La Civiltà Cattolica*) και αυτό του Μιλάνου (που συνδέεται με το περιοδικό *Aggiornamenti Sociali*). Το πείραμα της Reggio Emilia εμπνεύστηκε από έναν πυρήνα συγγραφέων που συνεργάζονται με το περιοδικό *Aggiornamenti Sociali*, που επέλεγε τόσο για την κριτική τους στάση έναντι της ιστορίας όσο και για την τάση τους να αναλύουν βαθύτερα μία κοινωνία σε ταχεία μετάβαση αλλά και για τη διαθεσή τους να παρεμβαίνουν με ανοιχτό και προοδευτικό τρόπο στην επίσημη Κοινωνική Διδασκαλία της Καθολικής Έκκλησίας και τέλος για την προτίμησή τους για τη γαλλική κουλτούρα –σε μία περίοδο όπου οι στήλες της *La Civiltà Cattolica* επέτιθεντο σκληρά στον Jacques Maritain.

Ο Fabio Ruffini με το κείμενό του: «Η επικαιρότητα του San Bonaventura: νέες προοπτικές» (“L’attualità di San Bonaventura: nuove prospettive”) παρουσιάζει συνοπτικά τις εργασίες του Διεθνούς Συνεδρίου που συνεκλήθη στη Ρώμη για την 800^η επέτειο από τη γέννηση του San Bonaventura (1218-2018), παρουσιάζοντας τη θεολογική επικαιρότητα του έργου του Bonaventura αλλά και τις νέες δυνατότητες της σχετικής έρευνας στους τομείς της σχέσεως Γραφής και θεολογίας, της παγκόσμιας σωτηρίας και θεολογίας των θρησκειών, της θεολογίας του σταυρού και θεολογίας της δόξας κ.τ.λ. Μεταξύ άλλων, επισημάνθηκε η συνεισφορά του Joseph Ratzinger γύρω από την έννοια της «ἀποκαλύψεως» στα γραπτά του Bonaventura. Τέλος, στο Συνέδριο ἀνεδείχθησαν ἐρωτημάτα ἀναφορικά με το ζήτημα της ἐρμηνευτικής, της φαινομενολογίας και της χριστιανικής πνευματικότητας.

Ο Paolo Boschini με το άρθρο του: «Νέοι, πίστη και επιλογή ζωής» (“Giovani, fede e scelte di vita”) επισημαίνει πώς τα τελευταία χρόνια πολλαπλασιάστηκαν οι έρευνες όσον αφορά τη θρησκευτική κατάσταση των νέων της Ιταλίας σε σχέση με τις κοινωνικές και πολιτιστικές μεταμορφώσεις της χώρας. Το κείμενο είναι ένας βιβλιογραφικός δείκτης των σχετικών δημοσιεύσεων και συνετάχθη στο πλαίσιο των μαθημάτων φιλοσοφίας που έγιναν στο Τμήμα Θεολογίας της Emilia-Romagna το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018. Με τη βοήθεια και των φοιτητών, τα θέματα που εθίγησαν ήταν τα ακόλουθα: η φυσιογνωμία της νέας γενιάς, η όλοένα και πιο προβληματική σχέση μεταξύ νέων και πίστεως, η επιλογή ζωής εκ μέρους των νέων, οι σχέσεις μεταξύ των γενεών.

Το περιοδικό κλείνει με την παρουσίαση όρισμένων πρόσφατων θεολογικών τίτλων μεταξύ των οποίων είναι οι κάτωθι: S.-W. Kang, *L’atteggiamento del Salterio greco verso i popoli pagani. Studio comparativo tra il TM e la LXX sul tema dell’universalismo*, EDB, Bologna 2018· G. Mazillo, *Popolo delle beatitudini. Saggio di ecclesiologia*, EDB,

Bologna 2016· A. Fumagalli, *L'amore sessuale. Fondamenti e criteri teologico-morali*, Queriniana, Brescia 2017· T. Alvarez, ἐπιμ., *Dizionario di Santa Teresa*, OCD, Roma 2016· M. Marzano, *La Chiesa immobile. Francesco e la rivoluzione mancata*, Roma-Bari 2018.